

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 341.232(043.2)

MĂTĂȘEL ALINA

**ROLUL ORGANIZAȚIEI PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE
ÎN EUROPA ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI
REGLEMENTAREA POSTCONFLICTUALĂ**

**SPECIALITATEA:
552.08 – DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC**

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în drept**

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul Centrului Cercetări Juridice al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei.

Conducător științific: **CHIRTOACĂ NATALIA**, doctor în drept, conferențiar universitar, ICJP al AȘM;

Referenți oficiali: **1. DIDEA IONEL**, doctor în drept, profesor universitar, România;
2. GAMURARI VITALIE, doctor în drept, conferențiar universitar, ULM.

Componenta Consiliului științific specializat:

BALAN Oleg, *președinte*, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
ȚARĂLUNGA Victoria, *secretar științific*, doctor în drept, conferențiar universitar
ARHILIUC Victoria, doctor habilitat în drept, profesor universitar
FUAREA Augustin, doctor în drept, profesor universitar, România
SACA Victor, doctor habilitat în politologie, profesor universitar
CEBAN Cristina, doctor în drept, conferențiar universitar

Sușinerea va avea loc pe data de **31 martie**, ora **9.00** în ședința Consiliului științific specializat **D 18.552.08 - 07** din cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei pe adresa mun. Chișinău, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 1, Bir. 308.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei și pe pagina Web a Consiliului Național de Acreditare și Atestare (<http://www.cnaa.acad.md/theses/>).

Autoreferatul a fost expediat la _____.

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

ȚARĂLUNGA Victoria
doctor în drept, conferențiar universitar

Conducător științific:

CHIRTOACĂ Natalia
doctor în drept, conferențiar universitar

Autor:

MĂTĂȘEL Alina

© **MĂTĂȘEL Alina, 2018**

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Nevoia analizei rolului OSCE în prevenirea conflictelor și în reglementarea postconflictuală, se impune astăzi cu tot mai multă sonoritate, justificându-se printr-o serie numeroasă de motive. În primul rând, începutul anilor '90 a adus schimbări importante ale peisajului de securitate european și global, instigate pe de o parte de accentuarea interdependențelor și consolidarea dinamicilor de cooperare în context regional și internațional, iar pe de altă parte, de reaşezarea și re-împărțirea politică a Europei, marcate de proeminența tensiunilor și dinamicilor conflictuale de natură intra-statală. În consecință, parametrii noului cadru de securitate au marcat era noilor provocări pentru organizațiile și instituțiile internaționale, unde fenomene absolut noi pentru știința dreptului internațional au luat naștere. Mai precis, modul în care noii actori ai scenei mondiale au acționat în spiritul principiilor fundamentale ale dreptului internațional, implicarea directă și poziționarea acestora în cadrul dinamicilor conflictuale, fie sub egida acțiunilor de prevenire, fie sub semnul operațiunilor de menținere a păcii sau al reglementării postconflictuale, furnizează punctul cel mai fructuos pentru o analiză a dezvoltării cadrului de prevenire și soluționare a conflictelor în cadrul legii.

În al doilea rând, alături de motivele contextuale menționate, trebuie evidențiat și faptul că subiectul abordat reprezintă o constantă actualitate, atât pentru mediul academic, cât și pentru factorii politici, datorită impactului pozitiv pe care cunoașterea subiectului o poate oferi în situațiile curente sau viitoare de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală. Faptul că în secolul XXI, tensiunile, conflictele violente și cadrele instabile ale conflictelor înghețate continuă să reprezinte o amenințare puternică la adresa păcii și securității internaționale, servește drept cea mai evidentă justificare pentru necesitatea analizei sistematice și obiective, a rolului pe care OSCE îl joacă în prevenirea conflictelor și în reglementarea postconflictuală în aria statelor sale participante. Mai mult decât atât, cercetarea și aprofundarea subiectului este cu atât mai importantă și stringentă pentru cadrul relațiilor internaționale, cu cât implicațiile conflictelor și a modului de abordarea a acestora, depășesc dimensiunea exclusiv militară a securității, și se răsfrânge asupra cadrului general al societății, cuprinzând dimensiunea umană, politică, economică și societală a cadrului internațional.

Deși OSCE nu este absentă din studiile și analizele de drept internațional public, literatura de specialitate oferă perspective limitate asupra rolului OSCE în cadrele de prevenire a conflictelor și de reglementarea postconflictuală. În consecință, în contextul actual al stadiului de analiză al subiectului, lucrarea își propune o cercetare cu caracter de „premieră” menită a descifra ambiguitatea aspectelor ce compun operaționalizarea conceptelor de prevenire a conflictelor și de reglementarea postconflictuală în perspectiva OSCE.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Cu toate că OSCE este bine poziționată pentru a avea un impact pozitiv în situațiile de prevenire a conflictelor și de reglementarea postconflictuală, există în prezent un decalaj considerabil între rolul Organizației ca actor principal în cele două etape ale ciclului de viață a conflictelor și cercetarea academică cu privire la acest subiect.

În procesul de investigare am recurs la o bază documentară amplă, care încorporează material normativ, doctrinar și teoretic, dar și aspectele cadrului practic care analizează rolul OSCE în teren.

Cadrul normativ cuprinde documentele care stau la baza constituirii CSCE/OSCE precum, „Recomandările Finale ale Consultărilor de la Helsinki” (1973) [8], „Actul Final de la Helsinki” (1975) [9], dar și documentele care au contribuit la transformarea și dezvoltarea OSCE, și a instrumentelor sale, „Documentul de la Budapesta” (1994) [13], „Documentul de la Istanbul” (1999) [28], sau „Declarația de la Astana” (2010) [31]. Cadrul normativ analizat a cuprins și hotărârile structurilor și instituțiilor OSCE, cu implicații asupra cadrului de prevenire a conflictelor și reglementarea postconflictuală.

Din cercetarea izvoarelor teoretice privind rolul OSCE în cele două faze conflictuale, a rezultat o preocupare limitată a cadrului științific național pentru acest subiect. Studiile analizate reliefează spectrul de acțiune al OSCE în linii generale, în special în cadrul lucrărilor generale, dedicate actorilor internaționali de securitate fără a aprofunda mecanismele OSCE și rolul său în dinamica conflictuale.

Cadrul cercetărilor științifice internaționale analizate, redau cu mai multă acuratețe indicii cu privire la rolul OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală. Lucrarea semnată de Jonathan Cohen, *Conflict Prevention in the OSCE: An Assessment of Capacities* [6], aduce un studiu aprofundat, bazat pe o cercetare desăvârșită, abordând planul conflictualității din perspectiva OSCE. Fazele de evoluție ale CSCE/OSCE, studiile de caz, și instrumentele prezentate, au reprezentat un reper important în definirea rolului OSCE în cazul celor două dimensiuni de conflict. Cu toate acestea, fiind publicată în anul 1999, studiul lui Cohen nu integrează noile dinamici globale și tendințele de securitate ale ultimului deceniu. Astfel, demersurile de acest tip trebuie extinse, incluzând în spectrul cercetărilor, transformările produse la nivelul relațiilor internaționale și al dreptului internațional în ultima decadă.

O cercetare riguroasă care cuprinde o arie extinsă de cazuri, cu privire la implicarea OSCE, reprezentând un reper important al prezentului demers de cercetare, este și lucrarea elaborată de International Peace Research Institute din Oslo (PRIO), *Conflicts in the OSCE area* [24]. Studiul realizat de institutul din Oslo oferă o perspectivă complexă cu privire la conflictele desfășurate în aria OSCE, focalizându-se asupra întregului ciclu conflictual. Îmbinând spectrul evolutiv cu cel practic, lucrarea aduce importante contribuții în

conturarea rolului OSCE în cele două dinamici. Publicat în 2004, demersul PRIO trebuie continuat și perfectat de unghiuri specifice de analiză.

Cadrul teoretic a fost consolidat de analiza articolelor de specialitate, care investighează aspecte privind rolul OSCE în prevenire conflictelor și reglementarea postconflictuală. „The OSCE and preventive diplomacy” (1999) semnat de Victor-Yves Ghebali, „OSCE Mechanisms and Procedures Related to Early Warning, Conflict Prevention, and Crisis Management” (2009) [1] de Ackermann Alice, „Towards a new strategic goal: The OSCE and the dialogue of civilizations” (2006) de Vahram Abadjian, „Managing conflict in post-war Eurasia: The role of the OSCE in Europe's security architecture” (2003) de Terrence Hopmann, sau Walter A. Kemp „Ever heard of the OSCE?” (1999), au consolidat cadrul teoretic al lucrării. Deși articolele prezintă analize de dimensiuni reduse, ele au contribuit în mod decisiv la creionarea rolului OSCE în cele două dinamici.

Analiza empirică sau studiile de caz s-au axat pe articole de specialitate atât din spațiul autohton, cât și din spațiul internațional, precum „Misiunea Organizației pentru Securitate și Cooperare Europeană (OSCE) în Republica Moldova”, publicată în *Reprezentanțele organizațiilor internaționale în Republica Moldova* (2008) și semnată de Victoria Arhiliuc, „The OSCE's approach to conflict and post-conflict rehabilitation” de Bruce George, Anthony McGee. din David T. Mason, James D. Meernik (eds.). *Conflict Prevention and Peacebuilding in Post-War societies* (2006) sau „The OSCE as a Primary Instrument of Conflict Prevention in Europe: Achievements and Limitations of the OSCE's Preventive Action” de Monika Wohlfeld și inclusă în Andreas Wenger, Gregory Rowling, Silvia Azzouzi, Jennifer Alic-Tracy, Rashunda Tramble. *Conference Proceedings, 7th International Security Forum*, ETH Zurich. (2007).

Baza teoretică analizată, deși a fost una amplă și extinsă, incluzând lucrări și din domenii conexe dreptului internațional, nu conturează un demers complet cu privire la rolul OSCE în arena conflictualității, și mai ales în cazul celor două dinamici aflate în analiză, rolul OSCE în prevenire conflictelor și reglementarea postconflictuală continuând să ridice multe semne de întrebare. Identificarea și interpretarea rolului specific pe care OSCE îl joacă în prevenirea conflictelor și în reglementarea postconflictuală, constituie astfel un demers necesar al cunoașterii integrale a pieselor care compun cadrul securității internaționale. Prezenta lucrare reprezintă astfel încercarea de a închide discrepanța dintre importanța rolului OSCE ca jucător al securității europene în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală, și absența cercetărilor riguroase ale subiectului.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul cercetării este de a realiza o cercetare științifică complexă privind rolul pe care OSCE îl joacă în dinamicile de prevenire a conflictelor și în reglementarea postconflictuală, analizând atât

dezvoltarea instituțională a OSCE prin cercetarea mecanismelor și procedurilor aplicabile în cadrul celor două dimensiuni, cât și operaționalizarea procedurală sau empirică a conceptelor, care analizează rolul Organizației în cele patru arii conflictuale, dedicate studiilor de caz.

În îndeplinirea scopului cercetării, lucrarea își propune următoarele **obiective**:

- de a explica limitele conceptuale ale termenilor în analiză, având în vedere caracterul complex al cadrului internațional de securitate contemporan. Tiparele tradiționale de prevenire a conflictelor sau de reglementarea postconflictuală înglobează astăzi noi planuri pe lângă componenta strict militară, de aceea identificarea sensului, tendințelor și direcțiilor de evoluție ale termenilor se impune ca punct cheie în identificarea modalităților de a aborda aceste cadre în conformitate cu normele internaționale;
- de a examina logica constituirii și dezvoltării Organizației determinând premisele fundamentale pe care abordările OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală sunt întemeiate;
- de a elucida caracteristicilor instituționale ale abordării OSCE, evaluând mecanismele, măsurile și procedurile specifice de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală;
- de a analiza formele de punere în aplicare a mecanismelor juridice ale OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală, prin organizarea și sistematizarea punctelor de convergență și divergență în aria studiilor de caz;
- de a formula recomandări menite să răspundă întrebărilor privind rolul și capacitățile OSCE în viitoarele situații de tensiune și conflict în arena internațională.

Metodologia cercetării științifice. Lucrarea se bazează pe o metodologie sistemică, cu valențe analitice, fundamentată pe un complex de metode calitative, cu un desăvârșit caracter interdisciplinar, corespunzător tendințelor moderne de dezvoltare ale științelor juridice. Abordarea sistemică își afirmă noutatea științifică, prin înlocuirea paradigmelor tradiționale de cercetare, cu încorporarea de valențe noi, care au rolul de a accentua rezultatele cercetării. Cu alte cuvinte, analiza de conflict este o disciplină de frontieră, care reunește atât interesele de cercetare ale dreptului internațional, studiilor de securitate și relațiilor transnaționale, cât și abordările specifice sferei științelor politice, istoriei, sociologiei sau geostrategiei. Perspectivele largi dezvoltate de agenda de cercetare sistemică, oferă o abordare interdisciplinară, în concordanță cu fenomenul securității internaționale și al implicării OSCE în cadrele etapizate ale conflictelor, ce poate fi înțeleasă cel mai bine din perspectivă pluridisciplinară.

Plecând de la premisa conform căreia, ceea ce știm despre conflict afectează modul în care îl abordăm, demersul de cercetare, urmează o abordare graduală și analitică, în sensul că primele cadre ale demersului oferă preambulul etapelor următoare. În acest sens, prima parte a lucrării abordează

subiectul din prisma cadrului teoretic, conturând fundația pentru parametrii și limitele studiului. Mai precis, prima parte a analizei setează cadrul de analiză și cuprinde o caracterizare generală a sistemului internațional de securitate, și o precisă conceptualizarea a termenilor și fenomenelor în analiză. Conturarea fundamentelor conceptual-teoretice ale cercetării se bazează pe valențe interdisciplinare, bazate pe împrumuturi și analize transdisciplinare, ce utilizează pe larg atât instrumente specifice științelor juridice, cât și perspective politice, istorice și sociologice. Prin cadrul metodologic pluralist, întemeiat pe raționamente de ordin analitic, capitolul examinează stadiul de prevenire, respectiv stadiul postconflictual, pornind de la înțelegerea mecanismelor fenomenelor în cauză. Analiza cadrului conceptual-teoretic este urmată de investigarea emergenței și evoluției OSCE în contextul sistemului internațional de securitate. În descrierea etapelor de dezvoltare și instituționalizare ale Organizației, am utilizat metode de cercetare științifică generale, precum analiza și sinteza juridică, metoda istorică și metoda logică cu elemente de inducție și deducție, bazate pe analiza conținutului documentelor constitutive ale OSCE.

În cadrul empiric al lucrării, am utilizat metoda studiului de caz, pentru a investiga în mod calitativ rolul OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală. În scopul de a defini cât mai obiectiv rolul pe care OSCE îl joacă în termeni de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală, studiile de caz selectate analizează patru spații diferite, caracterizate de trăsături eterogene. Prin urmare, studiile urmăresc cercetarea rolului OSCE în două module. Primul modul analizează rolul OSCE în prevenirea conflictelor în cazul Ucrainei și Macedoniei, în timp ce cel de-al doilea modul, cercetează rolul OSCE în reglementarea postconflictuală în cazul Republicii Moldova și Bosniei și Herțegovinei. Aceste exemple au fost alese deoarece ele comportă diferențe în ceea ce privește mărimea, timpul, indicatorii de conținut, cauzele structurale și directe ale conflictelor, și implicarea și angajamentele OSCE, conturând fundamente obiective asupra modului în care Organizația a abordat provocări diferite. Totodată trebuie menționat faptul că, deși toate cele patru spații în analiză, aduc analiza unor conflicte interne, importanța lor depășește acest cadru, prin efectele asupra sistemului internațional.

În termeni specifici, metoda studiului de caz urmărește logica orizontală sau analiza orientată către variabile și se bazează pe analiza interdependențelor și inter-relațiilor dintre variabilele fiecărui caz, căutând asemănări și tipare care conduc spre constituirea unei imagini integrale a rolului pe care OSCE îl joacă în operaționalizarea conceptelor, fiind, în fapt, metoda cea mai folositoare în reliefaarea sistemelor complexe. Analiza rolului OSCE în fiecare caz în parte, este urmată de compararea cazurilor care are rolul de a accentua variabila generală și caracterul holist al rolului pe care OSCE îl joacă în arena conflictualității.

Noutatea și originalitatea științifică. Rezultatele studiului efectuat completează cadrul științific dedicat analizei rolului OSCE în spectrul conflictual. Analiza realizată aprofundează aspectele lacunare ale demersurilor realizate până în prezent, conturând particularitățile mecanismelor și operațiunilor OSCE în cadrul celor două dimensiuni ale conflictului abordate în lucrare. Mai precis, noutatea științifică constă în:

- au fost analizate fundamentele OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală;
- a fost cercetat modul de operaționalizare a celor două dimensiuni ale conflictului în viziunea OSCE;
- au fost analizate și explicate mecanismele și procedurile legate de avertizarea timpurie și prevenirea conflictelor;
- au fost analizate măsurile și mecanismele aflate la dispoziția OSCE în reglementarea postconflictuală;
- a fost distins specificul rolul OSCE în prevenirea conflictelor în cazul Ucrainei și Macedoniei;
- a fost reliefat rolul jucat de OSCE în reglementarea postconflictuală în cazul Republicii Moldova și în cazul Bosniei și Herțegovinei;
- au fost formulate concluzii și recomandări în vederea îmbunătățirii lacunelor analitice și operaționale ale Organizației.

Problema științifică importantă soluționată constă în fundamentarea unui demers aprofundat al cunoașterii proceselor și fazelor specifice de intervenție în termeni de prevenire și de reglementare postconflictuală, un studiu complex al emergenței și evoluției OSCE, incluzând analiza cadrului instituțional, mecanismele și procedurile specifice OSCE, și o cercetarea aprofundată a cadrului operaționalizării procedurale a celor două concepte în baza prerogativelor OSCE.

Lucrarea reliefează cunoașterea proceselor conflictuale și a etapelor de desfășurare a conflictelor, în vederea formulării de răspunsuri coerente și eficiente în abordarea acestui cadru. Analiza contribuie la consolidarea parametrilor operaționali ai Organizației în cazul celor două cadre.

Semnificația teoretică. Rezultatele obținute au permis, în primul rând, cunoașterea aprofundată a rolului pe care OSCE îl joacă în cadrul celor două dimensiuni ale ciclului de viață al conflictului, oferind perspective cu privire la momentul oportun de intervenție în cadrul celor două dinamici.

Rezultatele obținute contribuie considerabil la conturarea cunoștințelor cu privire la instrumentele, mecanismele și acțiunile pe care OSCE își întemeiază abordările. Totodată, rezultatele cercetării oferă propuneri cu privire la modul în care OSCE și-ar putea optimiza instrumentele, procesele și abordările sale, dezvoltând raționamente și cadre eficiente de intervenție și premise optimizate de acțiune. În al doilea rând, studiul contribuie la consolidarea volumului de cunoștințe cu privire la cazurile conflictuale, necesare atât mediului academic, cât și societății politice și civile din Republica Moldova. În consecință,

rezultatele cercetării consolidează cunoștințele în aria conflictualității și a rolului deținut de OSCE, deschizând posibilitatea îmbunătățirii activităților specifice de prevenire a conflictelor și de gestionare a etapei de reglementare postconflictuală. Analiza conflictelor din spațiul post-sovietic și fost iugoslav, poate reprezenta un punct important de pornire pentru gestionarea unor viitoare situații asemănătoare în cadrul intern, regional și internațional.

Valoarea aplicativă a lucrării. În plan general, cercetarea reprezintă un suport benefic pentru teoreticienii din domeniul juridic, dar și pentru cei din domeniul relațiilor internaționale sau conflictologiei. În plan specific, rezultatele cercetării prezintă interes pentru persoanele implicate direct în gestionarea și reglementarea laturilor conflictuale sau pentru factorii de decizie.

De asemenea, valoarea aplicativă a rezultatelor analizei științifice este reflectată în articole științifice publicate în revistele de specialitate, care au rolul de a expune perspectivele cercetării și de a consolida volumul de cunoștințe în acest domeniu. De asemenea, rezultatele cercetării au fost transpuse în cadrul lucrărilor prezentate în contextul conferințelor de specialitate și în cadrul volumelor editate ale conferințelor de specialitate. Semnificația aplicativă a cercetării nu se oprește însă aici și teza poate oferi un fundament important cadrului științific, care semnaleză importanța cunoașterii actorilor de securitate, a abordărilor acestora și a îmbunătățirii deficiențelor existente. Astfel, rezultatele cercetării, concluziile și recomandările propuse pot reprezenta un reper important în cadrul proceselor didactice superioare, completând tabloul materialelor suplimentare ale cursurilor de Drept Internațional Public, ale studiilor de securitate și ale cadrului militar, sau un reper important în domeniului relațiilor internaționale. Totodată, în contextul evoluției și extinderii cadrului internațional de securitate, teza ar putea fi folosită ca bază pentru inițierea unor riguroase analize științifice care dezbat noile evoluții și propun alternative de stabilitate și securitate. Tot în plan aplicativ, lucrarea aduce un set de informații importante pentru societatea civilă și mediul politic, unde factorii de decizie din Republica Moldova pot utiliza recomandările generale în vederea optimizării și raționalizării, precum și pentru cei care doresc să se informeze sau să aprofundeze domeniul conflictualității din prisma proceselor și acțiunilor OSCE.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere. Teza subliniază în primul rând necesitatea cunoașterii proceselor conflictuale și a etapelor de desfășurare a conflictelor, în vederea formulării de răspunsuri coerente și eficiente în abordarea acestui cadru. Plecând de la această premisă, teza înaintează spre susținere un demers aprofundat al cunoașterii proceselor și fazelor specifice de intervenție în termeni de prevenire și de reglementare postconflictuală, un studiu complex al emergenței și evoluției OSCE, incluzând analiza cadrului instituțional, mecanismele și procedurile specifice OSCE, și o cercetare aprofundată a cadrului operaționalizării procedurale a celor două concepte în baza prerogativelor OSCE.

Implementarea rezultatelor științifice este reflectată în lucrările conferințelor și publicațiile de specialitate, care pot servi ca punct de referință pentru cercetările viitoare

Aprobarea rezultatelor științifice. Teza a fost elaborată în cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei.

Publicațiile la tema tezei. În total, au fost publicate 11 articole științifice în reviste de specialitate și în volumele conferințelor specializate.

Volumul și structura tezei. Teza cuprinde adnotare în limbile română, rusă și engleză, introducere, 3 capitole structurate în 8 subcapitole, concluziile generale și recomandări, bibliografia cu 237 de referințe, 5 anexe și 150 pagini de text de bază. Rezultatele științifice au fost publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: OSCE, prevenirea conflictelor, reglementare postconflictuală, norme internaționale, misiuni în teren, mandat internațional, drept internațional umanitar.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** se prezintă argumentele privind actualitatea temei, se reliefează scopul și obiectivele tezei, se prezintă noutatea științifică a rezultatelor obținute, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, și se fac referiri la aprobarea rezultatelor obținute.

Primul capitol al lucrării, intitulat **„Analiza cadrului normativ-teoretic privind rolul OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală”**, aduce analiza profundă a surselor de specialitate, care abordează rolul OSCE în dinamica internațională de securitate, și în special în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală. Analiza literaturii de specialitate este structurată în trei subcapitole, cadrul normativ, teoretic și metodologic, cu rolul de a crea nișe specifice de referință și de a facilita evaluarea și interpretarea surselor care stau la baza prezentei cercetări.

Subcapitolul 1.1. **„Analiza cadrului normativ privind rolul OSCE”**, analizează baza normativă a OSCE în ceea ce privește prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală. Actele normative principale cuprind: „Recomandările Finale ale Consultărilor de la Helsinki” [8] sau așa numita „Carte Albastră” (1973), „Actul Final de la Helsinki” (1975) [9], „Concluding Document of the Vienna Follow-up Meeting” (1986-1989) [10], „Documentul de la Copenhaga” (5-29 iunie 1990), „Vienna Document” (1990), „Carta de la Paris pentru o nouă Europă” (21 noiembrie 1990), „Helsinki Document 1992. Challenges of Change” (1992) [12], „CSCE and the New Europe - Our Security is Indivisible Decisions of the Rome Council Meeting” (1993), „Documentul de la Budapesta. Către un parteneriat veritabil într-o nouă eră” (1994), „Codul de conduită” al Organizației (1994), „Documentul Operațional-Platforma pentru Securitate Cooperativă” (1997), „Cartea securității europene pentru secolul XXI” (1999), „Spre o Organizație de Securitate și Cooperare în

Europa mai activă” (2005), „Astana Commemorative Declaration. Towards a Security Community” (2010) [31].

Alături de cadrul normativ oferit de actele constitutive, convențiile, diversele hotărâri, regulamente și declarații elaborate de OSCE, au avut un rol important și tratatele, documentele și actele internaționale care au tangență directă cu OSCE. Printre acestea „Carta ONU” [38], și hotărârile Consiliului de Securitate al ONU, „Acordurile de la Dayton”, (1995) sau „Acordul Cadru de la Ohrid” (2001).

Cel de-al doilea subcapitol **„Contribuții teoretice privind rolul OSCE”** examinează aspecte cu privire la rolul OSCE în cadrul dinamicilor conflictuale internaționale în contextul lucrărilor teoretice, elaborate de cercetători autohtoni, dar în special de specialiști internaționali. Autori precum Victoria Arhiliuc, John Fry, Jonathan Cohen, David J. Galbreath [21], Fergus Carr și Theresa Calan [5], sau Institutul de Cercetare a Păcii din Oslo [24], au adus reflecții importante cu privire la rolul OSCE în dinamica internațională.

Subcapitolul 1.3. **„Delimitări conceptuale și metodologice”**, conturează cadrul celor două stadii ale ciclului de viață al conflictului, stadiul de prevenire, respectiv stadiul reglementării postconflictuale. Analiza are rolul de a delimita cele două concepte și de a examina modalitățile de a le aduce sub control. Mai exact, cadrul conceptual-teoretic are rolul de a reduce limitele, ambiguitățile și inconsecvențele utilizării lor obișnuite, propunând o reinterpretare specifică, destinată a augmenta claritatea sensului acestora, precum și a evidenția capacitatea lor de a funcționa ca forță explicativă și predictivă.

Un rol important în această secțiune îl au cadrele operaționale specifice cu privire la prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală. În ceea ce privește prevenirea conflictelor, modelul ciclului de viață al conflictelor și modelul teoretic denumit „triunghiul conflictului” avansat de Johan Galtung conturează perspective influente de abordare a dinamicilor de conflict. În ceea ce privește reglementarea postconflictuală, cadrul teoretic subliniază tranziția dificilă de la război la pace, unde situațiile postconflictuale pot rămâne tensionate de-a lungul anilor și chiar decadelor, existând posibilitatea de a recidiva în violențe pe scară largă. Studiile arată că, în proporție de 40 la sută din situațiile postconflictuale, războiul continuă în primii cinci ani de la stoparea violențelor și în proporție de 50 la sută, statele postconflictuale revin la stadiul de război în primii zece ani de la încheierea păcii. Consolidarea comunităților deteriorate de război necesită astfel înțelegerea specificului nevoilor lor, capabilităților și priorităților specifice. În acest context, strategiile postconflictuale trebuie să fie adresate specificului și particularităților fiecărei țări, pentru că atât cauzele care inițial au generat conflictul, cât și modalitățile de reconstrucție, cunosc o natură particulară. Mai mult decât atât, o reglementarea postconflictuală eficientă înseamnă abordarea tuturor dimensiunilor jocului, de la dinamicile umanitare, de securitate, economice,

politice și juridice, până la cele instituționale și administrative. Prezentul subcapitol prezintă și reperetele metodologice ale analizei. Mai exact, subcapitolul evidențiază modul în care analiza procedurală este realizată, prin integrarea unor serii diferențiate de cazuri.

Capitolul 2 al tezei, intitulat **„Cadru instituțional de prevenire a conflictelor și reglementare postconflictuală”**, este structurat în trei subcapitole.

Primul subcapitol, **„OSCE în sistemul internațional de securitate colectivă a statelor”**, are rolul de a reliefa cadrul de urgență și constituirea propriu-zisă a OSCE. Subcapitolul analizează gradual primele inițiative ale securității continentale, până la cadrele formale ale constituirii OSCE. În baza documentelor elaborate de cadrul OSCE și a organismelor sale specializate, subcapitolul analizează fazele evolutive ale istoriei, structurilor și instituțiilor Organizației. Subcapitolul analizează și structura și instituțiile OSCE: Summiturile OSCE, Consiliul Ministerial, Consiliul Permanent, Forumul pentru Securitate și Cooperare, Președinția OSCE, Secretariatul OSCE, Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, Înalțul Comisar pentru Minorități Naționale, Reprezentantul OSCE pentru libertatea presei și Adunarea Parlamentară. Analiza evolutivă a Organizației și a cadrului său instituțional, plasată în termeni contextuali, are rolul de a creiona și a evalua premisele fundamentale pe care abordările OSCE, în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală, sunt întemeiate.

Subcapitolul 2.2. **„Fundamentele OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală”** investighează etosul OSCE și principiile fundamentale care ghidează acțiunile OSCE. În primul rând, analiza etosului OSCE chestionează conceptul de securitate la care Organizația aderă și caracteristicile care definesc acțiunile OSCE. Analiza este bazată pe studiul documentelor constitutive ale Organizației, consolidată de reflecțiile empirice ale acțiunilor OSCE. În al doilea rând, analiza investighează principiile și premisele care ghidează acțiunile OSCE în prevenirea conflictelor și în reglementarea postconflictuală, reliefând punctele cheie, distinctivitatea și avantajele abordărilor conduse sub mandat OSCE. Acțiunile OSCE sunt ghidate, în cea mai mare parte, de trei principii cheie: securitatea cuprinzătoare, cooperativă și indivizibilă, principii care s-au dovedit adaptabile în timp, în ciuda schimbărilor dramatice ale mediului internațional de securitate. Prin aceste principii, OSCE este un „norm-setter”, în domeniile acoperite de mandatul său global.

Următorul subcapitol, **„Operaționalizarea instituțională a conceptelor”**, analizează registrele instituționale de prevenire a conflictelor și de reglementarea postconflictuală specifice OSCE. În contextul acestui subcapitol sunt analizate:

- Mecanisme și procedurile legate de avertizarea timpurie și prevenirea conflictelor (2.3.1.);
- Măsuri și mecanisme în reglementarea postconflictuală (2.3.2.).

Capitolul 3 al tezei, **„Operațiunile OSCE de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală”**, examinează operaționalizarea procedurală a celor două dinamici în perspectiva OSCE.

În acest capitol, am analizat **„Rolul OSCE în prevenirea conflictelor (Ucraina, Macedonia)”** și **„Rolul OSCE în reglementarea postconflictuală (Republica Moldova, Bosnia și Herțegovina)”**. Studiile de caz sunt împărțite în două module, corespunzătoare celor două niveluri de analiză. Analiza include studii de caz atât din spațiul fostei Republici Federative Iugoslavia, cât și din spațiul fostei Uniuni Sovietice. Primul modul, sau cadrul implicării OSCE în prevenirea conflictelor, analizează conflictele din Ucraina și Macedonia, iar cel de-al doilea modul cuprinde ariile de reglementare postconflictuală din Moldova și Bosnia și Herțegovina. Deși toate cele patru spații în analiză, aduc examinarea unor conflicte interne, importanța lor depășește cadrul intern, prin efectele asupra sistemului internațional. Totodată, această abordare are rolul de a evidenția caracterul holist al rolului OSCE în prevenirea conflictelor și în reglementarea postconflictuală.

Analiza celor patru module comportă variabile congruente care conduc spre evidențierea unor puncte cheie, specifice abordărilor și implicit rolului OSCE, atât în cadrele de prevenire a conflictelor, cât și în reglementarea postconflictuală. Un prim aspect cheie este evidențiat de importanța eforturilor de a elimina cauzele structurale ale tensiunilor și conflictelor, ceea ce necesită angajamente normative din partea părților aflate în dispută, care nu pot fi realizate prin constrângere.

Operaționalizarea procedurală a celor două concepte, în perspectiva OSCE, evidențiază astfel faptul că modelele clasice de comunicare privind amenințarea și incriminarea pot fi înlocuite cu promovarea modelelor de cooperare și de înțelegere între părțile în dispută. Misiunile OSCE, dar și alte structuri ale Organizației, cum este cazul ÎCMN sau BIDDO, se remarcă în primul rând prin promovarea dialogului și angajamentelor în aspectele dimensiunilor politice, economice, sociale și umane.

De asemenea, toate cele patru cazuri subliniază și avantajele comparative ale OSCE, care se regăsesc în dimensiunea politică, diplomatică și umanitară a securității, mai degrabă decât în domeniul militar. Organizația se concentrează mai mult pe educație, modelare și convingere, decât pe utilizarea forței în îndeplinirea misiunilor. Capacitățile soft și principiul securității cooperative, fac apelul către OSCE pentru prevenirea conflictelor, soluționarea pașnică a disputelor și reglementarea postconflictuală, ca prim instrument de intervenție internațională.

Analiza studiilor de caz ilustrează și varietatea extinsă de funcții și activități pe care OSCE le-a efectuat pe teritoriul statelor sale participante. Exemplele subliniază capacitatea Organizației de a juca un rol flexibil și semnificativ în raport cu evoluțiile din teren. Astfel, funcția preventivă a

Organizației în Macedonia s-a extins către cadrul de soluționare a conflictului, și ulterior către etapa de reglementare postconflictuală. Misiunea din Skopje a ajutat astfel la prevenirea tensiunilor și conflictelor, dar și la creșterea transparenței și independenței sistemului judiciar, la monitorizarea alegerilor, consolidarea democrației și a statului de drept. Și cazul Republicii Moldova evidențiază varietatea extinsă a activităților OSCE, care merge dincolo de angajamentele inițiale de reglementare postconflictuală până la inițiative de prevenire a re-escaladării.

Abordările OSCE au întâlnit însă și propriile limite, care au restrâns în mod vizibil capacitățile OSCE. Cele patru experiențe analizate subliniază faptul că, de cele mai multe ori, rolul este diminuat de natura soluțiilor schimbătoare sau de lipsa unei viziuni clare de abordare a situațiilor în cauză. Schimbările în conducerea misiunii și lipsa unei metodologii procedurale coerente au condus de foarte multe ori la o schimbare a stilului și a strategiei. Această deficiență a condus la importante decalaje în evoluția situațiilor din teren, reflectate asupra rolului Organizației în prevenirea conflictelor, dar și în rolul acesteia cu privire la reglementarea postconflictuală și acțiunile necesare în vederea reabilitării.

În concluzie, cu toate că OSCE are un profil scăzut sau puțin vizibil în arhitectura europeană de securitate, rolul OSCE este unul foarte important. Există numeroase segmente unde OSCE poate contribui pozitiv la prevenirea sau atenuarea cadrelor de tensiune. Instrumentele, mecanismele și acțiunile OSCE au adus contribuții importante în de-escaladarea tensiunilor din Ucraina și Macedonia și în reglementarea postconflictuală din Bosnia și Herțegovina. Desigur că vechea sintagmă, „*nicio mărime nu se potrivește tuturor*”, rămâne validă dar, în același timp, nu poate fi negat faptul că se poate învăța din experiențe și abordări diferite și se poate construi pe acestea. Experiența OSCE în aceste segmente este un avantaj semnificativ, care acordă avantaje Organizației în perspectiva viitoarelor cazuri conflictuale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Emergența noului cadru internațional de securitate, cu noile dinamici de cooperare internațională, dar și cu un potențial crescut al noilor amenințări la adresa securității, pune sub semnul întrebării rolul actorilor de securitate în menținerea unui cadru internațional sigur. Ca cea mai mare organizație regională de securitate și singura instituție pan-europeană care s-a preocupat de problemele de securitate încă din timpul Războiului Rece, OSCE este chestionată în contextul prezentei cercetări de parametrii de prevenire a conflictelor și de capacitatea de reglementare postconflictuală în cadrul european de securitate.

În determinarea rolului OSCE în dinamicile aflate în analiză, cercetarea a adus investigarea conceptelor aflate în analiză, examinarea coordonatelor evolutive și instituționale ale Organizației, analiza etosului sau caracteristicilor

OSCE, și analiza cadrului procedural. Atât în prevenirea conflictelor cât și în reglementarea postconflictuală, analiza a reliefat faptul că OSCE are un rol complex, cu numeroase niveluri de referință, cu rezultate și veleități diferite. OSCE dispune de numeroase avantaje în prevenirea și abordarea conflictelor, dar se confruntă în același timp cu mecanisme dificile și instrumente lente, care îngreunează procesul preventiv sau care conduc la răspunsuri întârziate în reglementarea postconflictuală. Mai mult decât atât, cercetarea evidențiază că problemele de securitate necesită abordări noi, acorduri internaționale și responsabilități asumate juridic.

Analiza efectuată permite formularea unui șir de **concluzii**:

1. Cercetarea pune în evidență faptul că nu există explicații simple pentru cauzele conflictelor și modul în care acestea pot escalada în violențe. În aceeași măsură, instrumentele și metodele care trebuie luate în considerare în vederea prevenirii conflictelor dar și în managementul postconflictual se îndepărtează de tiparele clasice de abordare, evidențiind creșterea în dinamism a vieții internaționale contemporane, și necesitatea de a aborda problemele de securitate cu mecanisme, instrumente și metode noi. Orientarea proceselor de securitate, și focalizarea actorilor de securitate către spectre noi de abordare care nu integrează doar componenta strict militară, ci cuprinde cadrul extins al aspectelor politice, economice și umane, precum și utilizarea unor metode bazate pe cooperare sau mediere, și mai puțin pe constrângere și amenințări, a devenit un aspect cheie al succesului acțiunilor preventive sau de management postconflictual.

2. Cercetarea cadrului instituțional al OSCE a evidențiat evoluția Organizației și consolidarea unei varietăți de instrumente de acțiune orientate către dinamica de prevenire și soluționare a conflictelor, și de reglementare postconflictuală. De asemenea, caracteristicile instituționale ale OSCE au evidențiat importanța acordată de OSCE celor trei dimensiuni ale securității: politico-militară, economică și de mediu, umană. Instrumentele juridice de care dispune OSCE, bazate pe cele trei dimensiuni, pot răspunde într-o manieră viabilă noilor provocări, subliniind premisele unui rol al OSCE în arena internațională. Misiunile OSCE, dar și alte structuri ale Organizației, cum este cazul ÎCMN sau BIDDO, se remarcă în primul rând prin promovarea dialogului și angajamentelor, integrând aspectele dimensiunilor politice, economice, de mediu și umane.

3. Rezultatele obținute în analiza spectrului procedural pot reprezenta un suport viabil pentru managementul unor situații viitoare asemănătoare. Cu toate că operațiunile sunt bazate pe mandate individuale, ele împărtășesc o serie comună de caracteristici. Cu alte cuvinte, în abordarea celor două dimensiuni, am sesizat avantajele de care se bucură OSCE:

- în asigurarea securității, OSCE are la dispoziție un ansamblu considerabil de angajamente, principii, norme și măsuri. Acestea principii și valori, constituie

principalii termeni de referință atunci când Organizația se ocupă cu dinamica conflictuale din Europa. Acest fapt este extrem de important, deoarece gestionarea conflictelor fără principii directe este o simplă încercare de a îngheța conflictul, care urmează să fie mulțumit cu o încetare formală a ostilităților, dar care nu poate conduce la o soluție durabilă. Și în cazul managementului postconflictual, principiile și valorile directe au un rol deosebit de important, în furnizarea de fundamente viabile pentru dezvoltarea noilor cadre statale. Cu alte cuvinte, prin difuzarea de norme OSCE se bucură de abilitatea de a acționa ca un constructor al unei comunități de securitate. În vederea eficientizării rolului OSCE, este însă nevoie de o implementare mai bună, și un angajament consistent din partea statelor participante.

- rolul OSCE în prevenirea conflictelor și reglementare postconflictuală evidențiază mai ales capacitățile normative și *soft* de securitate. Toate cele patru cazuri subliniază avantajele comparative ale OSCE în dimensiunea politică, diplomatică și umanitară a securității, mai degrabă decât în domeniul militar. Organizația se concentrează mai mult pe educație, modelare și convingere, decât pe utilizarea forței în îndeplinirea misiunilor. Capacitățile *soft* și principiul securității cooperative, fac apelul către OSCE pentru prevenirea conflictelor, soluționarea pașnică a disputelor, și reglementarea postconflictuală, ca prim instrument de intervenție internațională.

- avansarea unui model procedural bazat pe cooperare și înțelegere între părțile în dispută, și angajamente normative din partea părților, care nu pot fi realizate prin constrângere, intimidare sau amenințare. Acest model realizează eforturi în vederea eliminării cauzelor structurale ale tensiunilor și conflictelor. Astfel, ceea ce OSCE aduce în prim plan este un rol intermediar, care încearcă să găsească soluții și calea de mijloc pentru atenuarea tensiunilor sau rezolvarea conflictelor, și implicit reabilitarea postconflictuală. Cu alte cuvinte, eforturile bine gândite, îndreptate spre prevenirea și soluționarea conflictelor, aduc rezultate pozitive pe termen lung. Cu ajutorul acestora pot fi îndepărtate adevăratele cauze ale conflictului și pot fi canalizate eforturile materiale, logistice și umane în linii pașnice. Inabilitatea OSCE de a avea un rol mai coercitiv în prevenirea conflictelor, deși percepută de obicei ca un dezavantaj structural, are în contrapondere efectul benefic de a-i permite organizației să treacă peste dilema folosirii mijloacelor coercitive sau a intermedierii restrictive. Astfel, prin lipsa mijloacelor de a impune respectarea angajamentelor și a convențiilor internaționale, OSCE își poate folosi propriile instrumente mai rapid și eficient. În acest caz, normele de drept internațional public promovate de OSCE joacă un rol regulator important pentru toate părțile aflate în conflict. Acest proces susținut de acțiunile Organizației, acordă dreptului prerogativa de atenuare sau soluționare a conflictelor. OSCE aduce în spectrul securității internaționale o abordare iscusită a modului în care conflictele pot fi prevăzute, prevenite și reduse, prin promovarea dialogului și

măsurilor de încredere și cooperarea între părți. Menținerea angajamentelor depline ale statelor, în procesele de tranziție dificilă, precum și mijloace de a crește un sentiment comun de proprietate asigură că statele implementează angajamentele stabilite, și societățile aflate în stare de conflict pot face astfel pași fermi spre pace și stabilitate.

- analiza studiilor de caz ilustrează și varietatea extinsă de funcții și activități pe care OSCE le-a efectuat pe teritoriul statelor sale participante. Exemplele subliniază capacitatea Organizației de a juca un rol flexibil și semnificativ în raport cu evoluțiile din teren. Astfel, funcția preventivă a Organizației în Macedonia s-a extins către cadrul de soluționare a conflictului, și ulterior către etapa de reglementare postconflictuală. Misiunea din Skopje, a ajutat astfel la prevenirea tensiunilor și conflictelor, dar și la creșterea transparenței și independenței sistemului judiciar, la monitorizarea alegerilor, consolidarea democrației și a statului de drept. Și cazul Republicii Moldova evidențiază varietatea extinsă a activităților OSCE, care merge dincolo de angajamentele inițiale de reglementare postconflictuală până la inițiative de prevenire a re-escaladării.

4. Acțiunile OSCE marchează și inconsistențe, accentuând necesitatea de a învăța din aceste experiențe în vederea bunei gestionări a cadrului preventiv și a spectrului de reglementare postconflictuală:

- regula consensului, un aspect de cele mai multe ori pozitiv al experiențelor Organizației, întâlnește și unele limite. Interesele directe ale statelor participante în cadrele conflictuale limitează capacitatea Organizației de a răspunde în timpi reali sau de a utiliza mecanismele necesare îmbunătățirii situațiilor de tensiune. Deficiențele consensului statelor participante OSCE este evidențiat mai ales de cazul Republicii Moldova.

- necesitatea definirii unei metodologii coerente în vederea atingerii obiectivelor OSCE. Definirea unei metodologii coerente în conformitate cu obiectivele mandatului și Organizației reprezintă un punct cheie al acțiunilor OSCE. Cele patru experiențe analizate subliniază faptul că, de cele mai multe ori, rolul OSCE este diminuat de natura soluțiilor schimbătoare sau de lipsa unei viziuni clare de abordare a situațiilor în cauză. Schimbările în conducerea misiunii și lipsa unei metodologii procedurale coerente, au condus de foarte multe ori la o schimbare a stilului și a strategiei. Această deficiență a condus la importante decalaje în evoluția situațiilor din teren, reflectate asupra rolului OSCE în prevenirea conflictelor, dar și asupra rolului acesteia cu privire la reglementarea postconflictuală și acțiunile necesare în vederea reabilitării. Acest aspect este vizibil în cazul implicării OSCE în Republica Moldova unde rolul OSCE este departe de a se fi încheiat.

- OSCE se confruntă cu o vizibilitate scăzută a instrumentelor sale de lucru, a metodelor și mecanismelor sale, fapt ce influențează într-o anumită măsură capacitatea de acțiune a OSCE.

Cu toate că OSCE este prin definiție o organizație cu un profil scăzut, prin focalizarea asupra activităților de prevenire a conflictelor și de reabilitare postconflictuală, ambele fiind procese pe termen lung și invizibile, mecanismele OSCE rămân instrumente importante aflate la dispoziția comunității internaționale în cazul conflictelor intra-statale. OSCE, constituie astfel, una dintre organizațiile vitale pentru viitorul securității europene. Abordarea sa asupra prevenirii, gestionării și rezolvării conflictelor, în ciuda unor neajunsuri și ambiguități, contribuie în mod considerabil la eforturile internaționale în conturarea unui mediu de securitate sigur.

Rezultatele cercetării subliniază faptul că există experiențe cu realizări mai puțin evidente, dar există și experiențe pozitive clare ce pot fi aplicate în prevenirea conflictelor și în reglementarea postconflictuală. Cercetarea are astfel implicații și impact asupra cadrului aplicativ, unde capacitatea de a aplica ceea ce Organizația a învățat deja în experiențele trecute rămâne un deziderat valabil al posibilelor cazuri viitoare. De altfel, OSCE nu este o organizație statică, ci o activitate perpetuă în continuă desfășurare. Structurile, principiile, actorii și instrumentele sale, sunt subiectul unui proces continuu de învățare, adaptare și dezvoltare continuă, un proces care încorporează bazele și principiile unei dezvoltări legale ale cadrului statelor sale participante.

Cadrul **recomandărilor** începe prin a sublinia:

- necesitatea augmentării coerenței la nivel procedural al OSCE. Dacă angajamentele față de conflictul preventiv continuă să rămână ridicate, rezultatele în ceea ce privește implementarea sa rămân amestecate. Este și cazul situațiilor postconflictuale unde multe aspecte care țin de reabilitarea politică sau instituțională rămân imprecise. În acest context, asumarea de responsabilități juridice internaționale ar crește eficiența acțiunilor OSCE în teren.
- un alt aspect esențial necesar cadrului OSCE este reprezentat de creșterea vizibilității externe a OSCE. Profilul său scăzut sau puțin observabil este, de cele mai multe ori, un aspect cu efecte negative asupra potențialului Organizației. Ultimii ani atestă o creștere a nivelului transparenței OSCE prin larga deschidere către public și prin implementarea de platforme electronice actualizate cu privire la istoria, evoluția și instrumentele Organizației. Aceste demersuri au accentuat, cu siguranță, profilul Organizației, însă multe aspecte legate de cadrul procedurilor în teren ale Organizației, rămân necunoscute pentru mediul public. Cu alte cuvinte, crearea unei conștientizări suficiente, poate genera o mai mare voință politică, un angajament mai pronunțat al factorilor implicați și resurse necesare, materiale și financiare, pentru a dezvolta în continuare capacitățile Organizației.
- considerarea și împărtășirea lecțiilor învățate în experiențele trecute reprezintă un instrument cheie în îmbunătățirea abordărilor OSCE, iar

păstrarea progresului prin instrumente și măsuri preventive bine-testate, trebuie consolidată de o dezvoltare continuă în conformitate cu evoluțiile situațiilor în cauză.

- în vedere asigurării durabilității rezultatelor obținute și augmentării cunoștințelor cu privire la rolul OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală, se impune extinderea cercetării către noi cadre, prin încorporarea de noi studii de caz privind implicarea OSCE, care ar permite mai multe informații detaliate despre rolul OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală. Rolul OSCE nu se oprește astfel doar la exemplele studiate, ci merge spre cadre mult mai cuprinzătoare, care nu sunt însă cuprinse de strategia curentă de cercetare. Aducerea în actualitate a studiilor dedicate rolului OSCE, constituie un factor important atât pentru accentuarea dezvoltării științifice a subiectului, cât și pentru desprinderea de lecții benefice acțiunilor viitoare.
- totodată, adăugarea de construcții și variabile noi în analiza rolului OSCE în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală, ar putea valida sau extinde rezultatele cercetării prezente.

BIBLIOGRAFIE

1. Ackermann Alice. OSCE Mechanisms and Procedures Related to Early Warning, Conflict Prevention, and Crisis Management. In: OSCE Yearbook, 2009, Vol. 15, p. 223-231.
2. Bercovitch Jacob, Kremenyuk Victor, Zartman I. William (eds.). The Sage Handbook of conflict resolution. London: Sage Publications, 2009. 704 p.
3. Buergenthal Thomas. Copenhagen: A Democratic Manifesto. In: World Affairs, Summer 1990, Vol. 153, No.1, p. 5-8.
4. Buzan Barry, Oæver Ole, Wilde de Jaap. Securitatea: un nou cadru de analiză. Cluj-Napoca: Editura CA Publishing, 2011. 306 p.
5. Carr Fergus, Calan Theresa. Managing Conflict in the New Europe. The Role of International Institutions. USA: Palgrave Macmillan, 2002. 240 p.
6. Cohen Jonathan. Conflict Prevention in the OSCE: An Assessment of Capacities. Netherlands: Netherlands Institute of International Relations 'Clingendael', 1999. 150 p.
7. Collier Paul. World Bank. Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy. Washington D.C.: World Bank Publications, 2003. 221 p.
8. Conference on Security and Cooperation in Europe. Final Recommendations of the Helsinki Consultations, Helsinki. 1973. <http://www.osce.org/mc/40213>. (vizitat 02.10.2017).
9. Conference on Security and Cooperation in Europe. Helsinki Final Act. Helsinki, 1 August 1975. <http://www.osce.org/mc/39501?download=true>. (vizitat 02.10.2017).

10. Conference on Security and Cooperation in Europe. Concluding Document of the Vienna Follow-up Meeting. Human Dimension of the CSCE. Vienna 1986–1989. <http://www.fas.org/nuke/control/osce/text/VIENN89E.htm> (vizitat 02.10.2017).
11. Conference on Security and Cooperation in Europe. Concluding Document CSCE, Copenhagen. In: World Affairs, Summer 1990, Vol. 153, No. 1, p. 28-40.
12. CSCE. Helsinki Document 1992. Challenges of Change. Helsinki Summit, 1992. <http://www.osce.org/mc/39530?download=true>. (vizitat 20.01.2017).
13. CSCE. Budapest Document 1994. Towards a Genuine Partnership in a New Era. Budapest, 5-6 December 1994. <http://www.osce.org/mc/39554?download=true>. (vizitat 02.11.2017).
14. CSCE. Budapest Declaration. Towards a Genuine Partnership in a New Era-Budapest Decisions. Strengthening the CSCE. Budapest, 21 December 1994. <http://www1.umn.edu/humanrts/osce/new/Budapest-Decisions.html>. (vizitat 02.11.2017)
15. CSCE. CSCE Mission to the Republic of Moldova. CSCE/19-CSO/Journal No. 3, February 1993. <http://www.osce.org/moldova/41137>. (vizitat 02.11.2017).
16. CSCE. Report No. 13 by the CSCE Mission to Moldova. 13 November 1993. <http://www.osce.org/moldova/42307> (vizitat 02.11.2017).
17. Conflict Prevention Centre. Survey of OSCE Long-Term Missions and Other OSCE Field Activities. Vienna 13 May 2003. <http://www.osce.org/secretariat/29608> (vizitat 02.06.2017).
18. Crăciun Ioan. Prevenirea conflictelor și managementul crizelor. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2006. 320 p.
19. Freire Raquel Maria. Conflict and Security in the former Soviet Union. The role of the OSCE. Great Britain: Ashgate Publishing Ltd., 2003. 280 p.
20. Fry John. The Helsinki Process: Negotiating Security and Cooperation in Europe. Washington D.C.: National Defense University Press, 1993. 411 p.
21. Galbreath J. David. The Organization for Security and Co-operation in Europe. USA: Routledge, 2007. 158 p.
22. Galtung Johan. Violence, Peace, and Peace Research. In: Journal of Peace Research, September 1969, Vol. 6, No. 3, p. 167–192.
23. Galtung Johan. Peace by peaceful means: peace and conflict, development and civilization. London: Sage, 1996. 280 p.
24. International Peace Research Institute Oslo. Conflicts in the OSCE area. Norway, 15 July 2004. 153 p.
25. Lund S. Michael. Conflict Prevention: Theory in pursuit of policy and practice. In: Jacob Bercovitch, Victor Kremenyuk, I. William Zartman (eds.). The Sage Handbook of conflict resolution. London: Sage Publications, 2008, p. 287-321.

26. Mătășel Alina. Evoluția sistemului internațional de securitate. În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, 2012, nr. 2, p. 74-90.

27. Mătășel Alina. Istoricul constituirii și funcționării OSCE. În: Tendințe contemporane în evoluția patrimoniului istoric și juridic al Republicii Moldova. Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a doctoranzilor și tinerilor cercetători, 2012, Vol. III, Ediția a IV-a, p. 182-196.

28. Mătășel Alina, Chirtoacă Natalia. Etosul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa: fundamentele OSCE în prevenirea conflictelor și managementul crizelor postconflictuale. În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, 2012, nr. 4, p. 14-24.

29. Mătășel Alina. Rolul OSCE în Europa în prevenirea conflictelor. Implicarea OSCE în Ucraina. În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, 2013, nr. 1, p. 83-95.

30. Mătășel Alina. Misiunea OSCE în Skopje: avertizare timpurie, diplomatie preventivă și prevenirea conflictelor. În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale, 2013, nr. 2, p. 68-75.

31. Mătășel Alina. Managementul crizelor postconflictuale: Experiența OSCE în Bosnia și Herțegovina. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr. 7, p. 57-60.

32. Mătășel Alina, Chirtoacă Natalia. Sistemul OSCE de prevenire a conflictelor: mecanismele, regulile și procedurile dimensiunii umane. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr. 8, p. 78-81.

33. Mătășel Alina. Studiu privind rolul OSCE în managementul crizelor postconflictuale: cazul Republicii Moldova. În: Tendințe contemporane ale dezvoltării științei în contextul valorificării opțiunii europene: Viziuni ale tinerilor cercetători. Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a doctoranzilor și tinerilor cercetători, 2013, Vol. I, Ediția a VII-a, p. 227-233.

34. Mătășel Alina, Chirtoacă Natalia. Spectrul instituțional de reducere a riscurilor, avertizare timpurie și acțiune preventivă în viziunea OSCE. În: Tendințe contemporane în evoluția patrimoniului istoric și juridic al Republicii Moldova. Materialele Conferinței științifice internaționale anuale a doctoranzilor și tinerilor cercetători, 2014, Vol. III, Ediția a VI-a, p. 71-80.

35. Mătășel Alina. An integrative account of international law: OSCE in the literature on conflict prevention. În: Probleme științifice ale modernității. Conferință Științifică Internațională, Georgia, Gori, 13 decembrie 2014, p. 24-31.

36. Mătășel Alina. Sistemul OSCE de prevenire a conflictelor și de management al crizelor postconflictuale: avantaje și oportunități. În: Abordări Europene în cercetare și inovare. Conferință internațională științifico-practică, 2014, p. 71-74.

37. Muggah Robert (ed.). Security and Post-conflict reconstruction: Dealing with fighters in the aftermath of a war. USA: Routledge, Artificial Intelligence Series, 2009. 300 p.

38. Mychajlyszyn Natalie. The OSCE in Crimea. In: Helsinki Monitor, 1998, Vol. 9, No. 4, p. 30-43.

39. OSCE. Charter for European Security (Operational Document-the Platform for Cooperative Security). Istanbul, November 1999. <http://www.osce.org/mc/17502> (vizitat 12.01.2017).
40. OSCE. OSCE Strategy to Address Threats to Security and Stability in the Twenty-First Century. Eleventh Meeting of the Ministerial Council 1 and 2 December 2003, Maastricht. <http://www.osce.org/mc/40533> (vizitat 11.01.2017).
41. OSCE. OSCE Handbook. Vienna: OSCE Press and Public Information Section, 2007. 118 p.
42. OSCE. Astana Commemorative Declaration. Towards a Security Community. Astana Summit, 2010. <http://summit2010.osce.org/sites/default/files/documents/444.pdf> (vizitat 12.01.2017).
43. OSCE. OSCE Mechanisms and Procedures. Vienna: Sebastian Traxl, 2011. 176 p.
44. Petersen Niels. Towards a European Security Model for the 21st Century. In: NATO Review, 1997, Vol. 45, No. 6, p. 4-7.
45. Prsa Maria. The OSCE Mission to Bosnia and Herzegovina. In: OSCE Yearbook, 2002, p. 151-166.
46. Ramsbotham Oliver, Woodhouse Tom, Miall Hugh. Contemporary conflict resolution. Third edition. UK: Polity, 2011. 480 p.
47. Schnabel Albrecht. Operationalizing Conflict Prevention: Opportunities and Challenges for Regional and Subregional Organizations. In: International Peace Academy. Sharing Best Practices on Conflict Prevention: The UN, Regional and Subregional Organizations, National and Local Actors. IPA Policy Report, Paper presented at International Peace Academy Workshop. New York, 2002, p. 7-10.
48. Spinne Maximillian. Civil war and ethnic conflict in post-soviet Moldova – the cases of Gaugazia and Transnistria compared. Reseach Paper. Germany: GRIN Verlag, 2003. 267 p.
49. United Nations, Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice. San Francisco, 1945. <http://www.un.org/en/charter-united-nations> (vizitat 16.03.2017).
50. Zaagman Rob. OSCE conflict prevention and the economic and environmental dimension. In: Helsinki Monitor, 1999, No. 4, p. 40-48.

ADNOTARE

Alina Mătășel. „Rolul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa în prevenirea conflictelor și reglementarea postconflictuală”. Teză de doctor în drept. Specialitatea 552.08 – drept internațional și european public. Chișinău, 2018.

Structura tezei: Teza cuprinde adnotare în limbile română, rusă și engleză, introducere, trei capitole structurate în 8 subcapitole, concluziile generale și recomandări, bibliografia cu 237 de referințe, 5 anexe și 150 pagini de text de bază. Rezultatele științifice au fost publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: OSCE, prevenirea conflictelor, reglementare postconflictuală, norme internaționale, misiuni în teren, mandat internațional, drept internațional umanitar.

Domeniul de studiu. Lucrarea fundamentează un studiu în domeniul dreptului internațional, focalizându-se asupra instrumentelor, metodelor și acțiunilor desfășurate de OSCE în ariile de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul cercetării este de a realiza o cercetare științifică complexă privind rolul pe care OSCE îl joacă în dinamica de prevenire a conflictelor și în reglementarea postconflictuală, analizând atât dezvoltarea instituțională a OSCE prin cercetarea mecanismelor și procedurilor aplicabile în cadrul celor două dimensiuni, cât și operaționalizarea procedurală sau empirică a conceptelor, care analizează rolul Organizației în cele patru arii conflictuale, dedicate studiilor de caz. **Obiectivele** tezei sunt: examinarea și explicarea limitelor conceptuale ale termenilor în analiză, cercetarea constituirii și dezvoltării Organizației, analiza caracteristicilor instituționale ale abordării OSCE, evaluând mecanismele, măsurile și procedurile specifice de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală, examinarea formelor de punere în aplicare a mecanismelor juridice ale OSCE în prevenirea conflictelor și gestionarea unor situații de criză postconflictuală, prin organizarea și sistematizarea punctelor de convergență și divergență în aria studiilor de caz, formularea de recomandări menite să răspundă întrebărilor privind rolul și capacitățile OSCE în viitoarele situații de tensiune și conflict în arena internațională.

Noutatea și originalitatea științifică este reflectată de caracterul de pionierat, reprezentând prima cercetare dedicată problemelor teoretice și aplicative ale cadrului de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală în viziunea OSCE.

Problema științifică importantă soluționată în lucrare constă în determinarea și identificarea capacităților OSCE în cadrul de prevenire a conflictelor și de reglementare postconflictuală, printr-un studiu aprofundat ce integrează elemente teoretice și cazuri comparative.

Semnificația teoretică a lucrării este concretizată de cunoașterea aprofundată a rolului pe care OSCE îl joacă în cadrul celor două dimensiuni ale ciclului de viață a conflictului, oferind perspective asupra momentului oportun de intervenție în cadrul dinamicilor în cauză și conturând un punct de reper generalizabil către alți actori implicați în cadre de acțiune similare.

Valoarea aplicativă a lucrării este atestată de articolele științifice publicate în revistele de specialitate și în expunerea rezultatelor cercetării în lucrările și volumele conferințelor de specialitate.

Implementarea rezultatelor științifice e reflectată în lucrările conferințelor și publicațiile de specialitate, care pot servi ca punct de referință pentru cercetările viitoare.

АННОТАЦИЯ

Алина Мэтшел. «Роль Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе в предотвращении конфликтов и постконфликтном регулировании». Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальность: 552.08. Международное и европейское публичное право. Кишинёв, 2018.

Структура диссертации: Диссертация включает: аннотацию на румынском, русском и английском языке, введение, 3 главы и 8 параграфов, общие выводы и рекомендации, библиографию, состоящую из 237 источников, 5 приложений и 150 страниц основного текста. Научные результаты были опубликованы в 11 научных статьях.

Ключевые слова: ОБСЕ, предотвращение конфликтов, постконфликтное регулирование, международные нормы, миссии на местах, международный мандат, международное гуманитарное право.

Область исследования. Работа представляет собой исследование в области международного права, в котором основное внимание уделено инструментам, методам и действиям ОБСЕ в области предотвращения конфликтов и постконфликтного регулирования.

Цель и задачи исследования. Цель диссертации состоит в комплексном исследовании роли ОБСЕ в предотвращении конфликтов и постконфликтном регулировании, анализируя как институциональное развитие ОБСЕ на основе изучения механизмов и процедур, применимых в двух вышеупомянутых областях, так и эмпирическом анализе концепций, которые рассматривают роль Организации в четырех конфликтных областях на основе кейс-стади.

Задачи: изучение и разъяснение концептуальных границ используемых в диссертации терминов, исследование создания и развития организации, анализ институционального измерения подходов к ОБСЕ путем исследования механизмов, мер и конкретных процедур по предотвращению конфликтов и постконфликтному регулированию, изучение форм реализации юридических механизмов ОБСЕ в области предотвращения конфликтов и управлении постконфликтными ситуациями путем сбора и систематизации данных о точках сближения и расхождения на основе кейс-стади, формулирование рекомендаций в целях ответа на вопросы о роли и возможностях ОБСЕ в ситуациях будущей напряженности и конфликта на международной арене.

Научная новизна и оригинальность диссертации состоит в новаторском характере работы, представляющей первое исследование, посвященное теоретическим и прикладным проблемам предотвращения конфликтов и постконфликтного регулирования в видении ОБСЕ.

Основная решенная научная проблема состоит в установлении и определении возможностей ОБСЕ в области предотвращения конфликтов и постконфликтном регулировании посредством тщательного анализа, которое включает теоретические элементы и сравнительные примеры.

Теоретическая значимость исследования. Диссертация углубляет знания о роли ОБСЕ в двух измерениях жизненного цикла конфликта, а также излагает перспективы, определяющие наиболее подходящий момент вмешательства в этот процесс, определяя общее направление действий для других акторов, вовлеченных в аналогичные процессы.

Практическая значимость раскрывается через научные статьи, опубликованные по теме исследования в специализированных научных журналах, а также результаты, представленные в материалах и сборниках тематических научных конференций.

Внедрение научных результатов раскрывается через материалы конференций и публикации по специальности, что может служить отправной точкой для дальнейших научных исследований по данной теме.

ANNOTATION

Alina Matasel. „The role of Organization for Security and Co-operation in Europe in conflict prevention and postconflict settlement”. PhD in law thesis. Speciality 552.08 – International and European public law. Chisinau, 2018.

Structure of the thesis: The thesis consists of an annotation in Romanian, Russian and English language, introduction, 3 chapters and 8 paragraphs, general conclusions and recommendations, a bibliography consisting of 237 sources, 5 appendices and 150 pages of the main text. Scientific results were published in 11 scientific papers.

Key words: OSCE, conflict prevention, post-conflict settlement, international norms, field missions, international mandate, international humanitarian law.

Field of study: The thesis is a study in the field of international law, which focuses on OSCE tools, methods and actions in the field of conflict prevention and post-conflict settlement.

Goal and objective of the thesis. *The goal* of the study is a comprehensive analysis of the role of the OSCE in conflict prevention and post-conflict settlement, analysis of both the institutional development of the OSCE by examining the mechanisms and procedures applicable in the two above-mentioned areas and procedural operationalization or empirical research of concepts that analyse the role of the Organization in the four conflict areas on case studies. *The objectives* of the study are: to study and clarify the conceptual boundaries of terms, to study the establishment and development of the organization, to analyse the institutional characteristics of approaches to the OSCE, to study mechanisms, measures and specific procedures for conflict prevention and post-conflict settlement, to study the implementation of OSCE legal mechanisms for conflict prevention and management of post-conflict situations by organizing and structuring points of convergence and divergence based on case studies, to formulate recommendations in order to answer questions about the role and capabilities of the OSCE in situations of future tension and conflict in the international arena.

The scientific novelty and originality of the research are reflected in an innovative character that represents the first study devoted to theoretical and applied issues of conflict prevention and post-conflict settlement in the OSCE vision.

The main scientific problem solved is to identify and determine the OSCE's capabilities in the field of conflict prevention and post-conflict settlement through a comprehensive study, including theoretical elements and comparative examples.

The theoretical importance of the study is determined by a deep knowledge of the role of the OSCE in the two dimensions of the life cycle of the conflict, giving an idea of a timely impulse to intervene in the relevant processes and forming a generalized reference point for other actors participating in similar activities.

The practical value of the thesis is determined by scientific articles published in specialized journals and presentation of research results in materials and collections of thematic scientific conferences.

Implementation of scientific results is reflected in conference materials and publications on the specialty, which can serve as a starting point for the continuation of future research.

MĂTĂȘEL Alina

**ROLUL ORGANIZAȚIEI PENTRU SECURITATE ȘI
COOPERARE ÎN EUROPA ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI
REGLEMENTAREA POSTCONFLICTUALĂ**

**SPECIALITATEA:
552.08 – DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC**

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în drept**

Aprobat spre tipar 27.02.2018

Formatul hârtiei 60×84 1 /16

Hârtie ofset.

Tirajul 50 ex.

Coli de tipar: 1,7

Comanda nr.14

Tipografia „PRINT-CARO”,
str. Astronom Nicolae Donici 14, mun. Chișinău, MD – 2049
tel. 85-33-86